

KAAS 2/2015

Kansalaisaloitteen otsikko

Terveydenhuollon henkilökunnalle lakisääteinen oikeus kieltäytyä elämän lopettamisesta vakaumuksellisista syistä

Aloitteen päiväys

23.5.2014

Aloitteen muoto

Lakiehdotus

Oikeusministeriön asianumero

OM 61/52/2014

Aloitteen sisältö

Lisätään lakiin raskauden keskeyttämisestä (239/1970) uusi pykälä:

Terveydenhuollon henkilökunnalla on oikeus eettisen tai uskonnollisen vakaumuksen perusteella kieltäytyä suorittamasta raskaudenkeskeytystä, ellei naisen henki ole vaarassa. Vakaumuksen perusteella lääkäriellä on oikeus kieltäytyä laatimasta raskaudenkeskeytykseen johtavaa lausuntoa.

Nämä oikeudet koskevat myös kyseisten alojen opiskelijoita.

Raskaana olevien naisten lakisääteiset oikeudet taataan alueellisin järjestelyin.

Perustelut

Tällä hetkellä Suomessa terveydenhuollon henkilökunnalla ei ole lakisääteistä oikeutta kieltäytyä suorittamasta raskaudenkeskeytystä vakaumuksen perusteella. Eettinen ristiriita raskaudenkeskeytysten ja elämän suojelun välillä on terveydenhuollon työntekijöille psyykkisesti raskas. Erityisen raskas se on työntekijöille, jotka henkilökohtaisen vakaumuksensa perusteella kokevat toiminnallaan päättävänsä ihmiselämän. Jos työntekijä painostetaan toimimaan vastoin syvää vakaumustaan, hänen henkinen terveytensä vaarantuu.

Lähes kaikissa Euroopan maissa terveydenhuollon henkilökunnalla on lakisääteinen oikeus eettisen tai uskonnollisen vakaumuksen perusteella kieltäytyä osallistumasta raskaudenkeskeytyksiin (1,2). Tarvitsemme myös Suomessa vastaavaa lainsäädäntöä, joka poistaa vakaumukseen perustuvan syrjinnän ja takaa yhtäläiset oikeudet opiskeluun ja ammatin harjoittamiseen vakaumuksesta riippumatta myös kättilöille ja gynekologeille.

Aloitetta tukevaa lainsäädäntöä:

Keskeinen sivistysvaltion ihmisoikeus on vakaumukseen perustuva uskonnon ja omantunnon vapaus. Se taataan muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa (3), Euroopan unionin perusoikeuskirjassa (4) ja Suomen perustuslaissa (5).

Euroopan neuvoston päätöslauselmassa (1763/2010) todetaan, että terveydenhuollon henkilökunnalla on oltava oikeus ilman mitään rangaistusta tai syrjintää kieltäytyä osallistumasta raskaudenkeskeytyksiin. Lisäksi siinä kehoitetaan neuvoston jäsenmaita kehittämään säädöksensä niin, että ne turvaavat henkilöstön omantunnonvapauden (6).

Työntekijöiden oikeutta toimia syvimpien vakaumustensa mukaisesti tukee Suomen työturvallisuuslaki (7), Euroopan neuvoston direktiivi (8) ja YK:n Kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus (9). Maailman lääkärijärjestö sekä kansainvälinen gynekologiyhdistys kannattavat terveydenhuollon omantunnonvapautta (10-14).

Viitteet:

- (1) ECLJ Memorandum on the PACE report, Doc 12347, 2010
- (2) E.U. Network of independent experts on fundamental rights: Opinion n 4-2005: The right to conscientious objection
- (3) Euroopan ihmisoikeussopimus (9. artikla)
- (4) Euroopan unionin perusoikeuskirja (10. artikla)
- (5) Uskonnon ja omantunnon vapaus, Suomen perustuslaki (11.6.1999/73) 11 §, Uskonnonvapauslaki (453/2003)
- (6) The right to conscientious objection in lawful medical care. Council of Europe, Resolution 1763 (2010)
- (7) Suomen työturvallisuuslaki (738/2002) 1§, 23§ ja 25§
- (8) Direktiivi yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista, 2000/78/EY, 27.10.2000
- (9) YK:n Kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus (18. artikla)
- (10) International Federation of Gynecology and Obstetrics, Resolution on conscientious objection 2006
- (11) World Medical Association (WMA) , Declaration of Geneva (1948/2006)
- (12) WMA , Declaration of Oslo: Therapeutic Abortion (1970/2006)
- (13) WMA, Handbook on Medical Ethics, 2009 s.27
- (14) WMA, International Code of Medical Ethics (1949/2006)

Aloitteen taloudellinen tuki
Ei ole

Kannatusilmoitusten keräystavat
•Kansalaisaloite.fi
•Paperilomakkeet

Vastuuhenkilöt

Vireillepanijat

Sari Marja Hannele Tanus
Jemina Mirjam Ahola

Edustajat
Sari Marja Hannele Tanus

Varaedustajat
Jemina Mirjam Ahola